

Συμβούλιο
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βρυξέλλες, 2 Ιουνίου 2023
(OR. en)

Διοργανικοί φάκελοι:
2023/0170(NLE)
2023/0169(COD)

10108/23
ADD 5

JUSTCIV 80
JAI 770
EJUSTICE 20
CODEC 1012
FREMP 173
IA 129

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια
Ημερομηνία Παραλαβής:	1 Ιουνίου 2023
Αποδέκτης:	κα Thérèse BLANCHET, Γενική Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	SWD(2023) 156 final
Θέμα:	ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ που συνοδεύει το έγγραφο Πρόταση κανονισμού σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση και την εκτέλεση μέτρων και τη συνεργασία σε θέματα που αφορούν την προστασία ενηλίκων και πρόταση απόφασης του Συμβουλίου με την οποία εξουσιοδοτούνται ορισμένα κράτη μέλη να καταστούν ή να παραμείνουν συμβαλλόμενα μέρη, προς το συμφέρον της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της σύμβασης της 13ης Ιανουαρίου 2000 για τη διεθνή προστασία ενηλίκων

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - SWD(2023) 156 final.

συνημμ.: SWD(2023) 156 final

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 31.5.2023
SWD(2023) 156 final

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

[...]

που συνοδεύει το έγγραφο

Πρόταση κανονισμού

σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση και την εκτέλεση μέτρων και τη συνεργασία σε θέματα που αφορούν την προστασία ενηλίκων

και

πρόταση απόφασης του Συμβουλίου με την οποία εξουσιοδοτούνται ορισμένα κράτη μέλη να καταστούν ή να παραμείνουν συμβαλλόμενα μέρη, προς το συμφέρον της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της σύμβασης της 13ης Ιανουαρίου 2000 για τη διεθνή προστασία ενηλίκων

{COM(2023) 280 final} - {SEC(2023) 208 final} - {SWD(2023) 154 final} -
{SWD(2023) 155 final}

1. Α. ΑΝΑΓΚΗ ΑΝΑΛΗΨΗΣ ΔΡΑΣΗΣ

1.1 Ποιο είναι το πρόβλημα και ποιες είναι οι αιτίες και οι συνέπειές του;

Ευάλωτοι ενήλικες είναι τα άτομα άνω των 18 ετών που δεν είναι σε θέση να προστατεύσουν τα οικονομικά ή προσωπικά τους συμφέροντα λόγω αλλοίωσης ή ανεπάρκειας των προσωπικών τους ικανοτήτων. Ο αριθμός των ευάλωτων ενηλίκων στην ΕΕ αυξάνεται συνεχώς λόγω του αυξανόμενου αριθμού των ατόμων με αναπηρία, καθώς και της δημογραφικής γήρανσης. Ανάλογα με την εθνική νομοθεσία του κράτους μέλους στο οποίο διαβιούν, μπορούν να υπόκεινται σε μέτρο προστασίας που λαμβάνεται βάσει δικαστικής ή διοικητικής απόφασης ή να υποστηρίζονται από τρίτον που είχαν ορίσει εκ των προτέρων (μέσω «εξουσίας αντιπροσώπευσης») για τη διαχείριση των συμφερόντων τους.

Αυτή η αυξανόμενη ευπάθεια, σε συνδυασμό με την αυξανόμενη κινητικότητα των ατόμων στην ΕΕ, εγείρει πολλά ζητήματα που ενδέχεται να αντιμετωπίζουν οι ευάλωτοι ενήλικες σε διασυνοριακές καταστάσεις. Για παράδειγμα, οι ενήλικες ενδέχεται να χρειαστεί να διαχειριστούν περιουσιακά στοιχεία ή ακίνητη περιουσία που βρίσκονται σε άλλη χώρα, να λάβουν έκτακτη ή προγραμματισμένη ιατρική περίθαλψη στο εξωτερικό, ή να μετεγκατασταθούν σε άλλη χώρα για διάφορους λόγους. Ελλείψει στατιστικών στοιχείων, ο αριθμός των ευάλωτων ενηλίκων σε διασυνοριακές καταστάσεις εκτιμήθηκε μεταξύ 145 000 και 780 000.

Σε αυτές τις διασυνοριακές καταστάσεις, οι ευάλωτοι ενήλικες έρχονται αντιμέτωποι με τους περίπλοκους και ενίοτε αντικρουόμενους κανόνες των κρατών μελών σχετικά με τον τρόπο προσδιορισμού του αρμόδιου δικαστηρίου, του εφαρμοστέου στην υπόθεσή τους δικαίου και των ενεργειών που απαιτούνται προκειμένου να εκτελεστεί απόφαση που έχει εκδοθεί στο εξωτερικό ή να καταστεί αποτελεσματική εξουσία αντιπροσώπευσης που έχει ανατεθεί στο εξωτερικό. Ταυτόχρονα, σε διασυνοριακές υποθέσεις, τα δικαστήρια και άλλες δημόσιες αρχές που είναι αρμόδιες για τη λήψη μέτρων προστασίας αντιμετωπίζουν γλωσσικούς φραγμούς, δύσκαμπτη έγχαρτη επικοινωνία, έλλειψη συνεργασίας με τις αρχές άλλων κρατών μελών και έλλειψη πληροφοριών σχετικά με τα νομικά συστήματα άλλων κρατών μελών. Τα παραπάνω έχουν ως αποτέλεσμα να δημιουργούνται καταστάσεις στις οποίες οι ευάλωτοι ενήλικες, οι οικογένειές τους και οι αντιπρόσωποί τους αντιμετωπίζουν σημαντική ανασφάλεια δικαίου ως προς τους κανόνες που θα εφαρμοστούν στην υπόθεσή τους, ως προς την έκβαση των διαδικασιών και τις διατυπώσεις που πρέπει να ακολουθήσουν. Προκειμένου να διασφαλίσουν τη διατήρηση της προστασίας τους ή τη δυνατότητα άσκησης των δικαιωμάτων τους εκτός της χώρας τους, συχνά υποχρεώνονται να περάσουν από χρονοβόρες και δαπανηρές διαδικασίες. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η προστασία τους και η εξουσία που έχει ανατεθεί στον αντιπρόσωπό τους τελικώς δεν αναγνωρίζονται, είτε από τα δικαστήρια είτε από φορείς εκτός του δικαστικού συστήματος, όπως τράπεζες, ιατρικό προσωπικό ή κτηματομεσίτες.

Μια διεθνής πράξη, [η σύμβαση της 13ης Ιανουαρίου 2000 για τη διεθνή προστασία των ενηλίκων](#) (στο εξής: σύμβαση της Χάγης) παρέχει ορισμένες λύσεις στα προβλήματα που περιγράφονται. Καθορίζει κανόνες σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία και το εφαρμοστέο δίκαιο σε θέματα που αφορούν ευάλωτους ενήλικες και κανόνες για την αναγνώριση των μέτρων στον τομέα αυτό, και θεσπίζει μηχανισμούς συνεργασίας μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών της. Ωστόσο, μόνο 11 κράτη μέλη είναι συμβαλλόμενα μέρη στη σύμβαση της Χάγης. Δεν υπάρχει νομοθεσία της ΕΕ για την εναρμόνιση των κανόνων σχετικά με την προστασία των ενηλίκων σε διασυνοριακές υποθέσεις.

Τα προβλήματα που περιγράφονται ανωτέρω σχετικά με τους ευάλωτους ενήλικες σε διασυνοριακές υποθέσεις ενδέχεται να περιορίσουν σημαντικά τα θεμελιώδη δικαιώματα των ατόμων αυτών (συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος στην αυτονομία, του δικαιώματος πρόσβασης στη δικαιοσύνη,

ιδιοκτησίας και ελεύθερης κυκλοφορίας), ενδεχομένως κατά παράβαση της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, στην οποία είναι συμβαλλόμενα μέρη η ΕΕ και όλα τα κράτη μέλη. Επιπλέον, τα προβλήματα οδηγούν σε ασυνεχή προστασία σε ολόκληρη την ΕΕ και επηρεάζουν την υγεία και την ευημερία των θιγόμενων ενηλίκων, προκαλώντας τους μεγάλη ψυχολογική καταπόνηση, ενώ παράλληλα διαιωνίζουν τις ανισότητες. Υπό τις παρούσες συνθήκες, τα προβλήματα αυτά επηρεάζουν επίσης τις δημόσιες αρχές και τα δικαστήρια, τα οποία αντιμετωπίζουν πρόσθετο φόρτο εργασίας και αυξημένη νομική πολυπλοκότητα σε τέτοιες υποθέσεις.

1.2 Τι θα πρέπει να επιτευχθεί;

Ο γενικός στόχος της δράσης της ΕΕ είναι η προστασία των δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των θεμελιωδών δικαιωμάτων των ευάλωτων ενηλίκων. Αυτό θα επιτευχθεί μέσω των ακόλουθων **ειδικών στόχων**: i) αύξηση της ασφάλειας δικαίου για το ευρύ κοινό και τις εμπλεκόμενες δημόσιες αρχές· ii) διευκόλυνση της διασυνοριακής αναγνώρισης των μέτρων προστασίας και των εξουσιών αντιπροσώπευσης· και iii) επιτάχυνση και μείωση του κόστους των διαδικασιών.

2. ΛΥΣΕΙΣ

2.1 Ποιες είναι οι επιλογές για την επίτευξη αυτών των στόχων;

Βάσει του άρθρου 81 παράγραφος 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη θέσπιση μέτρων σχετικά με διασυνοριακές αστικές και εμπορικές υποθέσεις, η ΕΕ διαθέτει αρμοδιότητα για την ανάληψη δράσης όσον αφορά τα προβλήματα που περιγράφονται ανωτέρω και τα οποία αντιμετωπίζουν οι ενήλικες σε διασυνοριακές υποθέσεις.

Εξετάστηκαν οι ακόλουθες επιλογές πολιτικής:

- **Επιλογή 1:** Βασικό σενάριο
- **Επιλογή 2:** Απόφαση του Συμβουλίου που υποχρεώνει τα κράτη μέλη να κυρώσουν τη σύμβαση εντός ορισμένου χρονικού πλαισίου
- **Επιλογή 3:** Κανονισμός της ΕΕ για την προστασία των ενηλίκων
- **Επιλογή 4:** Συνδυασμός των επιλογών 3 και 4 (απόφαση του Συμβουλίου και κανονισμός της ΕΕ).

2.2 Ποια είναι η προτιμώμενη επιλογή;

Η προτιμώμενη επιλογή είναι η επιλογή 4, η οποία είναι η μόνη επιλογή που αντιμετωπίζει πλήρως τα προβλήματα που προκύπτουν σε διασυνοριακές υποθέσεις. Η επιλογή αυτή θα επιτρέψει τη θέσπιση: i) κοινού συνόλου κανόνων (με βάση τις διατάξεις της σύμβασης της Χάγης) που θα εφαρμόζεται σε όλα τα κράτη μέλη και (μέσω της ίδιας της σύμβασης της Χάγης) και σε άλλα κράτη εκτός ΕΕ που είναι συμβαλλόμενα μέρη της σύμβασης· και ii) κανόνων που επιτρέπουν στενότερη, εκσυγχρονισμένη και απλουστευμένη συνεργασία εντός της ΕΕ, με βάση την αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης. Θα δημιουργηθεί ευρωπαϊκό πιστοποιητικό αντιπροσώπευσης, το οποίο θα συνιστά ενιαίο έγγραφο που θα αποδεικνύει την εξουσία αντιπροσώπευσης ενηλίκου στο εξωτερικό τόσο έναντι των δημόσιων αρχών όσο και έναντι φορέων εκτός του δικαστικού συστήματος και, ως εκ τούτου, θα συμβάλει στη διασφάλιση του σεβασμού της προστασίας που παρέχεται σε ένα κράτος μέλος βάσει μέτρου προστασίας ή επιβεβαιωμένης εξουσίας αντιπροσώπευσης στο εξωτερικό. Η συνεργασία σε αυτόν τον τομέα θα ψηφιοποιηθεί και οι γλωσσικοί φραγμοί θα αμβλυνθούν.

3. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΡΟΤΙΜΩΜΕΝΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

3.1 Οφέλη της προτιμώμενης επιλογής

Η θέσπιση κοινών κανόνων και η στενότερη συνεργασία εντός της ΕΕ θα διασφαλίσουν τη συνέχεια της στήριξης που παρέχεται σε ευάλωτους ενήλικες σε διασυνοριακές καταστάσεις για κάθε σκοπό. Θα εγγυηθεί την ισότιμη πρόσβασή τους στη δικαιοσύνη, θα διασφαλίσει τη δυνατότητα διαχείρισης των περιουσιακών τους στοιχείων ή ακίνητης περιουσίας τους στο εξωτερικό και θα διασφαλίσει τη συνέχιση της ιατρικής περίθαλψης. Επιπλέον, η εκ των προτέρων αναγνώριση των ρυθμίσεων (εξουσία αντιπροσώπευσης) θα διασφαλίσει την αυτονομία τους και θα αποτρέψει την ανάγκη προσφυγής σε δικαστήριο. Ως εκ τούτου, η προτιμώμενη επιλογή θα έχει θετικό αντίκτυπο στην **προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων των ευάλωτων ενηλίκων** σε διασυνοριακές καταστάσεις και άλλες **θετικές νομικές επιπτώσεις**. Η επιλογή πολιτικής 4 θα είναι η πλέον αποτελεσματική για την αντιμετώπιση των προβλημάτων της ανασφάλειας δικαίου, των δαπανηρών και χρονοβόρων διαδικασιών και της μη αναγνώρισης των μέτρων προστασίας και των εξουσιών αντιπροσώπευσης στο εξωτερικό. Ως εκ τούτου, η επιλογή αυτή θα επιτύχει καλύτερα τους στόχους πολιτικής της πρωτοβουλίας.

Η προτιμώμενη επιλογή θα έχει επίσης θετικό κοινωνικό αντίκτυπο, καθώς θα ωφελήσει την ευημερία, την υγεία, την ένταξη και την ισότητα των ευάλωτων ενηλίκων.

Με τη θέσπιση κοινών κανόνων της ΕΕ, η προτιμώμενη επιλογή θα **απλουστεύσει και θα επιταχύνει τις διαδικασίες**. Αυτό θα οδηγήσει σε σημαντική εξοικονόμηση κόστους, χρόνου και επιβάρυνσης τόσο για τους ενήλικες σε διασυνοριακές καταστάσεις όσο και για τις δημόσιες αρχές των κρατών μελών. Η συνολική εξοικονόμηση στο πλαίσιο της επιλογής 4 όσον αφορά το κόστος των διαδικασιών εκτιμήθηκε μεταξύ 2,4 και 2,5 δισ. EUR.

Οι μακροοικονομικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις της προτιμώμενης επιλογής δεν θα είναι σημαντικές.

3.2 Κόστος της προτιμώμενης επιλογής

Η προτιμώμενη επιλογή δεν θα δημιουργήσει κανένα κόστος για τους ευάλωτους ενήλικες σε διασυνοριακές καταστάσεις.

Το κόστος που θα συνεπαγόταν η προτιμώμενη επιλογή για τα κράτη μέλη θα ήταν μέτριο και θα αντισταθμιζόταν σε μεγάλο βαθμό από την αύξηση της αποδοτικότητας (εξοικονόμηση κόστους που προκύπτει από την απλούστευση των διαδικασιών) στο πλαίσιο της προτιμώμενης επιλογής.

3.3. Επικουρικότητα και συμπληρωματικότητα της δράσης σε επίπεδο ΕΕ

Οι αποκλίσεις στους κανόνες των κρατών μελών που εφαρμόζονται σε διασυνοριακές υποθέσεις και η έλλειψη συνεργασίας μεταξύ των αρχών οδηγούν σε ανασφάλεια δικαίου, χρονοβόρες και δαπανηρές διαδικασίες και μη αναγνώριση των μέτρων προστασίας και των εξουσιών αντιπροσώπευσης. Τα προβλήματα αυτά απαιτούν τη θέσπιση κοινών κανόνων και δεν μπορούν να επιλυθούν από τα κράτη μέλη αν αυτά ενεργούν μεμονωμένα. Ως εκ τούτου, οι στόχοι της πρωτοβουλίας θα μπορούσαν να επιτευχθούν καλύτερα σε επίπεδο ΕΕ, σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας.

Η πρωτοβουλία σέβεται επίσης την αρχή της αναλογικότητας. Με τη σύνδεση των νομικών συστημάτων, η πρωτοβουλία απλώς θα άρει τις δυσκολίες σε διασυνοριακές καταστάσεις και δεν θα παρέμβει στην αρμοδιότητα των κρατών μελών να θεσπίζουν εθνικές διατάξεις ουσιαστικού δικαίου

για την προστασία των ενηλίκων, συμπεριλαμβανομένου του είδους των διαθέσιμων μέτρων, της ύπαρξης, της έκτασης και της τροποποίησης της εξουσίας αντιπροσώπευσης, καθώς και των διαδικαστικών κανόνων που εφαρμόζονται στον τρόπο άσκησης ή εφαρμογής της προστασίας. Η νομοθεσία δεν υπερβαίνει τα αναγκαία για την επίτευξη των επιδιωκόμενων στόχων της πρωτοβουλίας.